

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Схвалено

Вченою радою

Національного університету «Києво-
Могилянська академія»,

Протокол №7 від 26 травня 2016 р.

**Освітньо-наукова програма
проведення освітньої діяльності
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 Психологія**

Київ – 2016

Освітньо-наукова програма, за якою провадитиметься освітня діяльність третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю «053 Психологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» (редакція від 13.03.2016 р.) і «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 23.03.2016 р.

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

Укладачі програми:

Чернобровкін Володимир Миколайович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки НаУКМА;

Чернобровкіна Віра Андріївна - доктор психологічних наук, професор;

Гірник Андрій Миколайович - кандидат філософських наук, професор;

Боднар Алла Яківна – кандидат психологічних наук, доцент.

Гарант освітньо-наукової програми:

Чернобровкін Володимир Миколайович - доктор психологічних наук, завідувач кафедри психології та педагогіки НаУКМА,

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Наукова освіта – це третій цикл освіти, спрямований на підготовку висококваліфікованих науковців і викладачів шляхом поєднання цілеспрямованого структурованого навчання і здійснення наукових досліджень, що забезпечує високий рівень фахових знань і формування дослідницької культури, відповідної світовим та європейським академічним стандартам.

Засадничим принципом наукової освіти в НаУКМА є стимулювання самостійної та продуктивної дослідницької діяльності, підтримка фахової активності й прагнення до нових знань, відкритості до комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Освітньо-наукова програма для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності «053 Психологія» має на меті підготовку нового покоління висококваліфікованих фахівців, які будуть здатні працювати за найкращими світовими стандартами, зберігаючи та творчо розвиваючи головні досягнення вітчизняної психологічної науки.

Освітньо-наукова програма в обсязі **51 кредит ECTS** включає:

I. Цикл загальної підготовки

1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки

1.1.1. Нормативні

1.1.2. Вибіркові

1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки

1.2.1. Нормативні

1.2.2. Вибіркові

1.3. Дисципліни мовної підготовки

1.3.1. Нормативні

1.3.2. Вибіркові

II. Цикл професійної підготовки

2.1. Нормативні дисципліни

2.2. Вибіркові дисципліни

Навчальні дисципліни пропонуються аспірантам на першому і другому роках навчання. Форма навчання – денна. Форми аудиторної роботи передбачають можливість максимального забезпечення індивідуальних дослідницьких потреб аспіранта й особливостей підготовки за різним фахом: варіативні форми аудиторної роботи самостійно планують викладачі окремих дисциплін; у кожному курсі передбачено індивідуальні консультації. Завдання для самостійної роботи максимально пов'язані з планом і завданнями індивідуального дослідницького проекту аспіранта.

Координацію і методичне забезпечення дисциплін циклу загальної підготовки освітньо-наукових програм у Національному університеті «Кієво-Могилянська академія» здійснює Докторська школа ім. родини Юхименків (заснована 2008 р.), що є навчально-дослідницьким підрозділом і має на меті створення навчального середовища, сприятливого для набуття аспірантами фахової зрілості, спроможності до творчої ініціативи та самостійних наукових досліджень, навичок і досвіду комунікації у рамках міжнародної академічної спільноти.

Адміністрація Докторської школи ім. родини Юхименків здійснює постійний моніторинг результатів навчання, даних зворотного зв'язку від аспірантів і науковців, що надають наукову освіту в НаУКМА, зокрема щодо змісту навчальних дисциплін, наукового керівництва, виконання індивідуального наукового дослідження, публікації та презентації результатів дослідження. Отримані відомості є основою для перегляду форм і методів наукової освіти з метою підтримання високої академічної культури.

Щороку за ініціативою самих аспірантів чи адміністрації НаУКМА можуть пропонуватися додаткові тренінги, відкриті семінари, навчальні дослідницькі проекти, відкриті лекції, літні школи та інші навчальні події, що формують DS Curriculum - спеціальну відкриту програму Докторської школи ім. родини Юхименків.

З метою забезпечення якості навчання в рамках DS Curriculum для всіх аспірантів першого року навчання передбачено загальний *вступ до наукової освіти*, який відбувається у вигляді тренінгу й включає такі теми:

- Інформація про процедури та стандарти наукової освіти в НаУКМА;
- Загальний огляд змісту дисциплін освітньо-наукових програм;
- Робота з базами даних і користування бібліотекою;
- Процедури співпраці з науковим керівником;
- Контроль, звітність і критерії оцінювання роботи аспіранта;
- Можливості участі аспірантів у науковій роботі в НаУКМА;
- Можливості міжнародної академічної мобільності.

Важливою складовою моделі наукової освіти в НаУКМА є участь аспірантів усіх років навчання у щорічній звітній конференції «A LINEA». Матеріали до конференції готуються за наданими рекомендаціями і зразками, а секції модеруються представниками проектних груп освітньо-наукових програм.

Основна мета конференції – ознайомити спільноту аспірантів і викладачів із задумом дослідження, пояснити його внутрішню логіку, сформулювати віднайдені результати й проблемні моменти, запропонувати міркування щодо свого дослідницького проекту в контексті загальних тем міждисциплінарних секцій, які заохочують до рефлексії над загальними питаннями соціальної та етичної відповідальності науковця, наукової новизни і примноження знань, поширення наукових результатів у міждисциплінарному і поза-фаховому контексті, економічного аспекту науки.

У рамках конференції відбуваються гостьові лекції, методологічні воркшопи, загальні семінари для аспірантів усіх спеціальностей.

I. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл загальної підготовки (35 кредитів ЄКТС) складається з трьох блоків дисциплін: науково-теоретичної, науково-практичної і мовної підготовки, що сприяють формуванню інтегральної компетентності третього рівня освіти – *здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.*

У кожному блоці передбачено нормативні дисципліни й надано можливість вибору дисциплін задля забезпечення ефективної реалізації індивідуальних дослідницьких проєктів аспірантів.

Навчальні результати, передбачені циклом дисциплін загальної підготовки, розвивають здатності активного дослідника до фахової діяльності у трьох сферах:

- Сфера Д (дослідження) – знання фаху і предмета дослідження, ґрунтовна обізнаність із методологічними підходами і сучасними методами наукових досліджень, високий рівень володіння навичками і технологіями пошуку та обробки наукової інформації;
- Сфера К (комунікація) – виховання здатності до репрезентації і спілкування в межах глобальної наукової спільноти, що включає навички мовлення, письма та презентації англійською мовою, а також уміння формулювати результати дослідження в тій формі, яка потрібна для певної мети чи аудиторії, навички викладача;
- Сфера М (менеджмент) – поєднує навички планування та управління науковими проєктами, пошуку наукових грантів, розвиток особистісної ініціативності, уміння формувати робочі групи і дослідницькі спільноти; здатність планувати свою кар'єру.

Курси тематичного блоку «**1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки**» забезпечують формування системного наукового світогляду, ґрунтовні знання філософських засад наукового пізнання, загальних методів наукового дослідження, розуміння засад академічної культури й етики, здатності до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм на основі розуміння історичності науки і критеріїв науковості.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
I. Цикл загальної підготовки							
<i>1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки</i>							
<i>1.1.1. Нормативні</i>							
1	Логіка, методологія та етика наукового дослідження	4	120	52	65	3	Іспит
2	Прикладна філософія	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		<i>7</i>	<i>210</i>	<i>78</i>	<i>126</i>	<i>6</i>	
<i>1.1.2. Вибіркові</i>							
1	Історія науки	3	90	26	61	3	Залік
2	Історія психологічних знань	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один із курсів)</i>		<i>3</i>	<i>90</i>	<i>26</i>	<i>61</i>	<i>3</i>	<i>1</i>
<i>Разом</i>		<i>10</i>	<i>300</i>	<i>104</i>	<i>187</i>	<i>9</i>	

1.1.1. Нормативні дисципліни

1. Логіка, методологія та етика наукового дослідження

Викладає: д. філос. н., доц. Лютий Т. В.

Основна мета курсу – допомогти аспірантам оволодіти актуальними загальнонауковими компетентностями через ознайомлення з провідними тенденціями в розвитку філософії та методології науки. Курс включає розгляд засадничих світоглядних проблем сучасної науки, ознайомлення з ключовими методологічними проблемами науки, виокремлення глобальних тенденцій у трансформації наукової картини світу та визначення провідних функцій науки в житті суспільства. Слухачі курсу зможуть виокремити ціннісні й етичні засади наукової діяльності та принципи формування професійної етики вченого.

За допомогою основних елементів логіки наукового пізнання, окреслених у курсі, через удосконалення навичок логічного аналізу й вивчення основних загальнонаукових дослідницьких методів і методик, аспіранти зможуть самостійно формувати системний науковий світогляд. Курс сприяє оволодінню навичками генерування та інтерпретування нових ідей, умінню виявляти, ставити та вирішувати проблеми, розроблювати теоретичні концепції, виявляти нові тенденції розвитку науки і критично оцінювати їхній потенціал.

2. Прикладна філософія

Викладає: д. філос. н., проф. Менжулін В. І.

Основна мета курсу – інтегрувати й удосконалити вже набуті на попередніх етапах навчання загальнонаукові (філософські) компетентності та скористатися ними для визначення й розв'язання актуальних теоретико-пізнавальних, світоглядних, культурних, соціальних, політичних та етичних проблем, що постають чи можуть постати перед науковцями у зв'язку з їхньою професійною діяльністю.

Аспіранти будуть залучені до осмислення широкого кола практичних питань на основі опанування культури філософського мислення, що передбачає вміння визначати філософські аспекти в рамках спеціальних наукових досліджень і дисциплін та оволодіння навичками їхнього аналізу. У курсі формуватимуться навички проектування професійної діяльності з урахуванням етичних норм, історичного досвіду, культурних традицій, соціально-політичних тенденцій тощо, здатність до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм.

Окрема увага приділятиметься навичкам ведення міждисциплінарного діалогу на засадах науковості та толерантності, умінню формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.

1.1.2. Вибіркові дисципліни

1. Історія науки

Викладає: д. філос. н., доц. Лютий Т. В.

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними етапами становлення науки, історичними типами наукової та технічної раціональності й формування на основі цих знань уміння здійснювати історико-наукове дослідження в межах власного фахового зацікавлення.

У курсі зіставляються і розрізняються наукова, філософська та релігійна картини світу, формується здатність розуміти їхню сутність, специфіку та взаємозв'язки на основі розуміння науки як історичного феномену.

Шляхом порівняльного аналізу критеріїв науковості аспіранти зможуть досягти розуміння ролі науки в розвитку цивілізації. Слухачі курсу набудуть здатності кваліфікувати напрями власних дослідницьких проектів у контексті розвитку науки й цивілізації. Під історичним кутом зору аналізуватимуться системи цінностей, на які орієнтуються вчені, визначатиметься роль ідеології та міфів в історії науки.

2. Історія психологічних знань

Викладає: д. психол. н., проф. Чернобровкіна В. А.

У курсі вивчаються закономірності розвитку психології та формування системи психологічних знань: наукових парадигм, проблематики, понять, дослідницьких процедур, технологій; аналізується проблема історичних типів раціональності (класична, некласична та постнекласична психологія), сучасні течії у світовій психології, тенденції та перспективи розвитку психології у ХХІ столітті, аналізується наукова діяльність видатних психологів, їх вплив на розвиток наукової картини світу, на суспільне життя.

Учасники курсу вивчатимуть концепції розвитку знань (кумулятивна, антикумулятивна, позитивістська) і аналізуватимуть моделі розвитку науки.

Історія психології вивчається як історичний процес руху знань, що має свою логіку розвитку категорій, поєднує розвиток інституцій і діяльність видатних особистостей по гуманізації суспільного життя та утвердженні загальнолюдських цінностей.

Слухачі курсу здобудуть розуміння проблематики психології в її історичному розвитку; закономірності, рушійні сили і причини історичного розвитку психологічного знання, уміння аналізувати структуру сучасного психологічного знання.

У рамках блоку «1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки» аспіранти отримають змогу набути навичок володіння засобами комунікації та інформаційними технологіями для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах; здобудуть уміння використовувати інформаційні й комунікаційні технології для самостійного дослідження, викладання й управління науковою діяльністю, знання про основні наукометричні показники й ресурси для оцінки потенціалу дослідження.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки							
<i>1.2.1. Нормативні</i>							
1	Робота з інформаційними ресурсами	3	90	26	58	6	Іспит
2	Викладання у вищій школі	3	90	26	61	3	Іспит
3	Викладацька практика: особливості викладання дисциплін з психології і педагогіки	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		9	270	78	180	12	
<i>1.2.2. Вибіркові</i>							
1	Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти	3	90	26	61	3	Залік
2	Менеджмент наукових проєктів	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один із курсів)</i>		3	90	26	61	3	1
Разом		12	360	104	241	15	

1.2.1. Нормативні дисципліни

1. Робота з інформаційними ресурсами

Викладає: к. н. соц. ком. Назаровець С. А.

Мета курсу – сформувати у аспіранта систему знань та вмінь щодо ефективної інформаційної діяльності, яка передбачає використання універсальних і спеціалізованих інформаційних ресурсів, комерційних і відкритих джерел наукової інформації, ознайомлення з тенденціями розвитку інформаційних ресурсів та сучасними практиками пошуку інформації у мережі Інтернет.

Слухачі курсу здобудуть уміння планувати й ефективно проводити інформаційну роботу (збір та аналіз наукових джерел) для проведення дослідження; навчатися використовувати основні наукометричні показники, ресурси, а також відповідне програмне забезпечення, інформаційні та комунікаційні технології для ефективного пошуку, збереження та аналізу наукової інформації.

У курсі розглядатимуться альтернативні метрики вимірювання наукової активності й сучасні практики репрезентації наукової інформації.

У контексті аналізу тенденцій розвитку інформаційних ресурсів будуть представлені принципи інтегрування до процесу публікації і поширення дослідницьких результатів, генерування впливовості наукових концепцій на основі етики наукових публікацій.

2. Викладання у вищій школі

Викладає: д. психол. н., проф. Чернобровкін В. М.

Основне завдання курсу – послідовне занурення слухачів у практику викладання (від загальних відомостей про законодавче регулювання сучасної освітньої практики, освітні стандарти і нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів – до практичних навичок моделювання навчальних подій і форм аудиторної роботи у відповідності до очікуваних навчальних результатів).

Слухачі курсу набудуть вміння застосовувати принципи когнітивної структури навчання за таксономією освітніх цілей Б. С. Блума (1956) при розробці змісту навчальних дисциплін, оволодіють інструментами і формами оцінювання результатів навчання.

У курсі будуть представлені типові форми документування навчального процесу згідно з вимогами законодавства і навчального закладу/інституції; засоби комунікації та інформаційних технологій для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах.

Важливим аспектом курсу є формування вміння вести етичну комунікацію зі студентами й колегами, обізнаність із прийомами демонстрування принципів академічної доброчесності та плекання високої академічної культури.

3. Викладацька практика: особливості викладання дисциплін з психології і педагогіки

Викладає: д. психол. н., проф. Чернобровкін В. М.

Цей курс є практично орієнтованим і має на меті сформувати уміння планувати й проводити аудиторні заняття (лекції, семінари, практичні заняття) з урахуванням особливостей і вимог фахової підготовки, а також визначати систему оцінювання результатів аудиторної та самостійної роботи студентів, виконання ними усних і письмових завдань.

З огляду на практичні потреби щоденної викладацької практики будуть розглянуті методики залучення студентів до науково-орієнтованого і студентоцентричного навчання; засоби координації самостійної роботи слухачів курсу; ведення ефективної комунікації із учасниками курсу; способи розв'язання проблемних ситуацій під час проведення аудиторних занять; види і форми контрольних завдань, особливості проведення лекційних і семінарських занять із філософських дисциплін у вищих навчальних закладах.

Важливим аспектом курсу є формування навичок етичної комунікації зі студентами й колегами, обізнаність із прийомами дотримання принципів академічної доброчесності та плекання високої академічної культури.

Проходження практики передбачає відвідування та проведення аспірантами лекційних і семінарських занять у рамках курсів, що викладаються в НаУКМА.

1.2.2. Вибіркові дисципліни

1. Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти

Викладає: к. філос. н. Криворучка Л. Д.

Курс спрямований на формування навичок інтерактивного викладання й здатності залучати слухачів до самостійного навчання і навчання у співпраці.

Слухачі курсу засвоять алгоритми проведення занять і особливості оцінювання результатів навчання за такими інтерактивними методиками: демонстрування моделі виконання фахових завдань (scaffolding), вирішення дослідницьких проблем (problem based learning – PBL), діалогічна співпраця (Philosophy for Children – P4C). У межах курсу буде запропоновано приклади застосування інтерактивних методик у відповідності до вимог української вищої освіти і навчання різновікових груп, а також аналіз недоліків і обмежень запропонованих методів.

Також у рамках курсу здійснюватиметься аналіз дидактичних особливостей і нових викликів для викладача у процесі планування он-лайн навчання, можливостей поєднувати он-лайн і традиційні форми навчання та перевірки знань. Буде здійснено огляд відкритих освітніх ресурсів і програмного забезпечення для ефективного навчання і комунікації в он-лайн середовищі.

2. Менеджмент наукових проектів

Викладає: д. н. держ. упр., доц. Чала Н. М.

Мета курсу – сформувати вміння розробляти, планувати й ефективно реалізовувати наукові проекти за базовою моделлю проектного менеджменту (знання процесів і процедур ініціювання, ведення й завершення проекту) із доцільним застосуванням відповідного програмного забезпечення. Окрема увага приділятиметься виробленню навичок обрахування проектних кошторисів, оцінювання результатів проекту і планування проектних ризиків, уміння планувати робочі завдання в часі і встановлювати пріоритети у проектній діяльності.

Складовою курсу є також опанування навичок науково-організаційної діяльності завдяки обізнаності з принципами формування робочих груп, етичної ділової комунікації, техніками підвищення ефективності використання робочого часу й наполегливості в досягненні поставлених завдань у визначені терміни; уміння працювати автономно та ініціативно.

Серед тем курсу важливе місце посідає також проблематика стратегічного планування й формулювання цілей наукового проекту з урахуванням актуальних тенденцій розвитку наукової галузі й прагматики соціального контексту.

Третій тематичний блок циклу загальної підготовки «**1.3. Дисципліни мовної підготовки**» спрямовано на удосконалення рівня володіння українською та англійською мовами, досягнення вміння доказово й обґрунтовано викладати результати наукового дослідження, брати компетентну участь у комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Особливістю планування цього циклу є широка пропозиція модульних вибірових дисциплін з англійської мови (5 дисциплін по 2 кредити ЄКТС), з-поміж яких аспіранти мають обрати не менше двох складових для формування свого індивідуалізованого мовного курсу в обсязі 4 кредитів ЄКТС, що дасть змогу суттєво підвищити рівень практичного володіння англійською мовою у сфері майбутньої наукової діяльності.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
1.3. Дисципліни мовної підготовки							
1.3.1. Нормативні							
1	Культура наукової мови	3	90	26	30	4	Залік
2	Наукова англійська мова (Academic English)	3	90	52	35	3	Іспит
3	Наукове письмо англійською мовою за напрямками: (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)	3	90	52	35	3	Іспит
<i>Всього</i>		9	270	156	105	9	Іспити - 2 Заліки - 1
1.3.2. Вибіркові модулі для індивідуалізованого курсу "Наукова англійська мова 2"							
	Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)	2	60	26	30	4	Залік
	Написання грантових пропозицій (Grants and Project Writing)	2	60	26	30	4	Залік
	Корективний курс англійської мови	2	60	26	30	4	Залік
	Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)	2	60	26	30	4	
	Особливості перекладу наукової літератури	2	60	26	30	4	Залік
<i>Всього (не менше 2 дисциплін)</i>		4	120	52	60	8	2
Разом		13	360	182	166	12	Іспити - 2 Заліки - 3

1.3.1. Нормативні дисципліни

1. Культура наукової мови

Викладає: д. філол. н., проф. Ожоган В. М.

Мета курсу – сформувати вміння вживати мовні одиниці з якомога більшою комунікативною доцільністю відповідно до норм української літературної мови. Особлива увага приділятиметься виробленню навичок літературного редагування наукового тексту, досягнення точності, логічності, простоти, стислості й виразності мовлення. Курс поглиблює знання про мовні норми, науковий стиль, особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів, охоплює складні питання українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій та пунктуації.

Основні теми: Значення, складники та сучасні проблеми культури наукової мови; лексична нормативність наукового тексту: попередження помилок, спричинених впливом російської мови; уживання іншомовної лексики та правопис слів іншомовного походження; складні випадки відмінювання й уживання іменників і займенників у науковому тексті; словозміна та правопис прикметників і числівників; правильне вживання і правопис дієслівних форм, прислівників та прийменників; уникнення в науковому тексті невластивих українській мові синтаксичних конструкцій; правильна побудова простих ускладнених речень і розділові знаки в таких структурах; правильна побудова та пунктуаційне оформлення складних речень; способи передавання чужого мовлення, оформлення цитат, редагування наукового тексту.

2. Наукова англійська мова (Academic English)

Викладає: к. філол. н., доц. Василенко І. В.

The purpose of the course Academic English is to develop the language skills – vocabulary, grammar, sentence structure, punctuation – essential for mastering academic style and communicating effectively in academic discourse. PhD students will be guided through various strategies of academic writing, in particular, problem statement, literature review, methodology section, as well as academic genres, such as summary, review, abstract, research proposal (thesis proposal). The course participants will be supported through the main stages of drafting a PhD thesis proposal regarding its composition and language features. The course will also contribute to strengthening the presentation skills applied in academic environment. The evaluation of the course participation will be based on the students' practical activities in class and timely submission of the requested assignments.

3. Наукове письмо англійською мовою за напрямками (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)

Викладає: к. філол. н. Мазін Д. М.

The course aims at developing strong practical skills necessary for successful writing of a research article in English within one's field of studies to be published in a peer-reviewed journal. Planned as an integral part of PhD curriculum, the course is designed to lead PhD students through the main stages of preparing research publications as requested in their academic fields. The course will focus on the structure elements, appropriate vocabulary and grammar features of a research article, as well as deepen the PhD students' level of expertise in linguistic skills that are required in English writing for academic purposes.

1.3.2. Вибіркові модулі для формування індивідуалізованого мовного курсу «Наукова англійська мова-2»

1. Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)

Викладає: к. філол. н. Мазін Д. М.

Курс спрямований на поглиблення навичок підготовки та здійснення наукових презентацій англійською мовою в академічному середовищі. Студенти PhD-програм зможуть практично оволодіти мовними та поведінковими стратегіями підготовки до різних видів наукових презентацій, зокрема виступу на науковій конференції або участі у груповому обговоренні (panel discussion), розвинуть вміння ефективно запитувати і відповідати на різні види запитань під час презентацій. Курс "Academic Presentation" удосконалив відповідні навички володіння англійською мовою (лексичні та граматичні особливості), необхідні для повноцінної комунікації в усному академічному дискурсі. У програмі курсу також передбачено розвиток відповідних навичок англомовного наукового письма, необхідних для підготовки ефективного письмової заявки для участі у міжнародних наукових конференціях (conference proposal, conference abstract).

2. Корективний курс англійської мови

Викладає: к. філол. н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – підвищення рівня володіння англійською мовою для науково-освітнього вжитку серед тих слухачів PhD-програм, які відчують потребу в додатковій підтримці з вивчення мови. Курс буде особливо корисним для аспірантів/докторантів, які потребують посиленої уваги до збагачення словникового складу, розвитку певних аспектів граматики та синтаксису після проходження нормативного курсу з англійської мови “Academic English”.

3. Написання грантових і проектних пропозицій (Grants and Project Writing)

Викладає: к. філол. н. Мазін Д. М.

Цей функціональний курс спрямований на формування та удосконалення писемних мовленнєвих навичок з англійської мови, необхідних для структурованої й успішної підготовки, аналізу, розробки та написання проектних і грантових пропозицій з метою пошуків фінансової або технічної підтримки науково-дослідних проектів. Протягом курсу буде приділено необхідну увагу різним аспектам володіння мовою – лексичним, граматичним, синтаксичним – які є основою для успішного писемного оформлення грантових і проектних пропозицій згідно з поширеним міжнародним досвідом.

4. Особливості перекладу наукової літератури англійською мовою

Викладає: к. філол. н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – сформуванню та закріпленню умінь на достатньому фаховому рівні виконувати писемний переклад науково-дослідних матеріалів у сфері власних наукових досліджень з англійської на українську або з української на англійську мову. Слухачі курсу на практичному матеріалі розглянуть специфіку перекладу як різновиду інтелектуально-мовленнєвої діяльності, опанують основними аналітичними підходами, а також лексико-граматичними і стилістичними навичками, необхідними для успішної передачі змісту, понять і концепцій (а не лише слів) мовленнєвими засобами української або англійської мови.

5. Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)

Викладає: к. філол. н., доц. Василенко І. В.

Тести є орієнтованими на перевірку основних мовних навичок: читання, аудіювання, мовлення і письма. Курс знайомить зі структурою міжнародних тестів і дає змогу практичного засвоєння вказаних навичок шляхом виконання відповідних типів завдань, а також поглиблення знань граматики та лексики.

II. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл дисциплін професійної підготовки (16 кредитів ЄКТС) складається з двох блоків дисциплін – нормативних і вибіркових.

Тематичний блок «**2.1. Цикл нормативних дисциплін**» професійної підготовки містить чотири курси, що спрямовані на формування навичок ефективного планування та здійснення науково-філософського дослідження, здатності до науково-організаційної діяльності, співпраці в межах фахової спільноти та комунікації задля подальшого практичного впровадження його результатів.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
<i>2.1. Нормативні</i>							
1	Розробка дисертаційного проекту	3	90	26	58	6	Іспит
2	Аспірантський дослідницький семінар	4	120	52	62	6	Залік
3	Методологічні та теоретичні основи психології	3	90	26	58	6	Іспит
4	Організація та методи психологічних досліджень	3	90	26	58	6	Іспит
<i>Всього</i>		<i>13</i>	<i>390</i>	<i>208</i>	<i>165</i>	<i>24</i>	Іспити - 3 Заліки - 1

1. Розробка дисертаційного проекту

Викладає: *д. психол. н., професор, Чернобровкін В. М.*

Основна мета курсу – ознайомлення аспірантів із чинними вимогами до дисертаційних робіт у галузі гуманітарних наук, методична і практична підготовка аспірантів до здійснення дисертаційного дослідження та викладу його результатів, визначення мети і завдань дослідження, його теоретико-методологічних засад і джерельної бази, основних етапів роботи над темою.

Курс передбачає проведення занять в інтерактивному форматі. Очікуваний результат курсу – підготовка аспірантами індивідуальних дисертаційних проектів за затвердженими темами.

2. Аспірантський дослідницький семінар

Викладає: *д. психол. н., професор, Чернобровкін В. М.*

Основна мета семінару – створення навчально-наукової дослідницької групи, робота в якій допоможе аспірантам здійснювати дисертаційні дослідження на належному рівні та у відповідності до визначених планів і термінів виконання. Участь у семінарі передбачає практичне опанування аспірантами навичок наукового дослідження та презентації його результатів, ведення наукової дискусії, здійснення фахової комунікації, засвоєння етичних норм та дотримання академічних стандартів професійної наукової діяльності.

Курс передбачає проведення занять в інтерактивному форматі, викладається на 1 і 2 році навчання.

3. Методологічні та теоретичні основи психології

Викладає: д. психол. н., професор, Чернобровкіна В. А.

Курс спрямований на формування у студентів знань про основні теоретичні і методологічні проблеми сучасної психології, її категоріальний апарат, методологічні принципи і ключові теоретичні проблеми. Зміст курсу спрямований на поглиблення і розширення знань про напрями розвитку теоретичної психології, застосування методичного апарату для отримання емпіричних фактів та методів їх інтерпретації з метою перетворення емпіричного знання в теоретичне.

Програмні компетентності і результати засвоєння курсу полягають у: здатності орієнтуватись у вітчизняних теоретико-методологічних підходах до вивчення психічних явищ (системному, структурному, функціональному, діяльнісному, культурно-історичному, суб'єктному, феноменологічному, наративному, герменевтичному, вчинковому) та методологічних принципах дослідження (детермінізму, системності, розвитку); знанні психологічних теорій та підходів (психодинамічні, біхевіористичні, когнітивні, екзистенційні, гуманістичні, феноменологічні теорії); розумінні сутності соціального конструкціонізму та його впливу на методологічні трансформації сучасної психології; розрізненні етапів розвитку психології як класичної, некласичної та постнекласичної науки; умінні визначити методологічний базис та категоріальний апарат власного науково-психологічного дослідження, на основі яких визначатиметься його дизайн.

4. Організація та методи психологічних досліджень

Викладає: д. психол. н., професор, Чернобровкін В. М.

Мета вивчення дисципліни — розширення та поглиблення компетентності фахівця стосовно підготовки та проведення наукових досліджень, упровадження їх результатів у практику, викладення результатів досліджень у вигляді статей, доповідей тощо. Завдання дисципліни – ознайомити студентів з методологічними основами, проблематикою, рівнями, етапами наукових досліджень; правилами формування наукового апарату, теоретичними та емпіричними методами дослідницької роботи, методами математичної статистики; технологію побудови вимірювального апарату для вивчення досліджуваних явищ; правилами оформлення наукових праць, написання наукових статей, методичних рекомендацій.

2.2. Цикл вибірових дисциплін

Цикл вибірових дисциплін програми сформовано з урахуванням потреби глибокого переосмислення наявних і створення нових цілісних знань стосовно практичного застосування психології.

Запропоновані дисципліни формують уміння аспірантів брати участь у відкритих дискусіях із психологічної проблематики, а також навички поширення психологічних досліджень і знань в освіті та культурі.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
<i>2.2. Вибіркові</i>							
1	Методологічний семінар	3	90	26	58	6	Залік
2	Етика професійної діяльності психолога	3	90	26	58	6	Залік
3	Психологія і технологія посередництва в конфлікті	3	90	26	58	6	Залік
4	Психологічні методи біографічного аналізу	3	90	26	58	6	Залік
5	Психологія управління персоналом	3	90	26	58	6	Залік
<i>Всього (не менше 1 курсу)</i>		<i>3</i>	<i>90</i>	<i>26</i>	<i>58</i>	<i>6</i>	<i>1 залік</i>

1. Методологічний семінар.

Викладає: д. психол. н., професор, Чернобровкіна В. А.

Курс спрямований на розвиток у студентів умінь самостійного опрацювання публікацій з матеріалів психологічних досліджень у сучасних періодичних вітчизняних та зарубіжних виданнях; навичок аналізу та підготовки огляду ключових тем, підходів, методів та результатів досліджень у конкретних галузях психології; навичок усного доповідання результатів аналізу літературних джерел; навичок участі у груповій тематичній дискусії та груповому обговоренні; вмінь підготовки та оформлення тексту огляду літературних джерел та загального аналізу психологічної інформації з тем, винесених на обговорення. Змістовно методологічний семінар вибудовується навколо тем і проблем, винесених на дослідження у магістерських роботах студентів, - проблем сучасної клінічної психології, психодіагностики, методології психологічної допомоги, організаційної психології, конфліктології, експертизи, персонології.

2. Етика професійної діяльності психолога.

Викладає: к. пед. н., доцент, Голубєва М. О.

Курс спрямовано на ознайомлення студентів зі світовими стандартами реалізації та дотримання етичних норм у різних сферах наукової та практичної діяльності психолога. Результати засвоєння курсу виявляються у конкретних знаннях про форми реалізації таких норм діяльності психолога, як відповідальність, компетентність, захист інтересів клієнта та досліджуваного, конфіденційність та анонімність у роботі з людьми, етичні правила організації і проведення психологічних досліджень, кваліфікована пропаганда психології, професійна кооперація; вміннях підготовки проекту психологічного дослідження для затвердження етичною комісією; вміннях обговорювати етичні аспекти психологічних досліджень на етапі їх підготовки та реалізації у конкретних умовах; навичок підготовки форми поінформованої згоди та отримання згоди досліджуваного на участь у дослідженні.

3. Психологія і технологія посередництва в конфлікті.

Викладає: к. філос. н., професор Гірник А. М.

Метою курсу є розгляд і розкриття питань, що розкривають вимоги до організації процесу посередництва, етики і комунікативних технік посередника, аналізуються прийоми і методи, які використовує посередник, для успішного залагодження конфлікту. Основними компетентностями, які розвиваються у процесі вивчення курсу, є знання щодо структури та динаміки конфлікту, уміння аналізувати і діагностувати конфлікт, самостійно організовувати і проводити медіацію.

4. Психологічні методи біографічного аналізу.

Викладає: к. психол. н., доцент, Коpecь Л. В.

Курс знайомить з методологією, понятійним апаратом, методами та техніками біографічного аналізу, методологією та практикою біографічних тренінгів, з використанням біографічного аналізу в психологічній практиці.

Основні компетентності, на розвиток яких спрямовано курс: вміння оцінювати проблеми дослідницької діяльності в сфері наукової та психологічної біографістики; вміння користуватися біографічними джерелами та даними; вміння експертної оцінки біографічних джерел та доцільності їх використання; володіння методами аналізу продуктів діяльності особистості як джерела біографічної інформації; володіння повною процедурою біографічного дослідження особистості; уміння визначення структури особистості за допомогою біографічного аналізу; навички коректного використання даних біографічного дослідження та дотримання професійних норм в спілкуванні з учасниками біографічних досліджень; навички планування та проведення біографічного тренінгу; використання ефективних прийомів розвитку позитивного біографічного мислення у практичній та консультативній роботі; вміння здійснювати біографічні дослідження вчених-психологів.

Результатами засвоєння курсу є: знання сучасної наукової та психологічної біографістики, її проблематики та досягнень; знання теоретичних праць, практичної діяльності сучасних дослідників в сфері біографічного аналізу; знання змісту повної процедури біографічного аналізу та прийомів визначення структури особистості на його основі; знання прийомів біографічного тренінгу та консультування; знання змісту та методик біографічного аналізу в прикладних областях (у кадровій роботі, освітній діяльності, в клінічній практиці, в медицині, в трудовій діяльності та підприємстві, в воєнній психології, в кримінології та юридичній психології).

5. Психологія управління персоналом.

Викладає: к. психол. н., доцент, Боднар А. Я.

Курс спрямований на вивчення теоретико-методологічних аспектів управління персоналом, методів управління персоналом, питань формування колективу й розвитку та адаптації персоналу, управління трудовою дисципліною й поведінкою персоналу, проблем добору, розстановки, оцінки і атестації кадрів, формування ефективної роботи команди, психологічних аспектів індивідуальної кар'єри та формування іміджу, мотивації діяльності працівників як фактору успішності управління.

Основні компетентності, що формуються у процесі вивчення курсу, знання змісту та особливостей управління персоналом в організації; знання щодо умов забезпечення позитивної мотивації працівників; знання про основні чинники становлення сприятливого клімату в колективі; знання закономірностей ефективної комунікації в організації; знання про основні напрямки управління конфліктами в організації; уміння використовувати психологічні закономірності управління персоналом для аналізу конкретних управлінських ситуацій; уміння застосовувати різні методи діагностичної роботи для вивчення психологічних проблем управління персоналом; уміння надавати психологічну допомогу керівникам для психологічного забезпечення управлінського процесу в організаціях; уміння розробляти планування та психологічне забезпечення роботи з управління профорієнтацією та адаптацією персоналу, планування індивідуальної кар'єри та іміджу працівників; уміння визначати зміст тренінгової та консультативної роботи з розвитку професійного управлінського самовизначення, формування професійної етики, профілактики та подолання комунікативних бар'єрів, запобігання та розв'язання конфліктів, профілактики та подолання синдрому «професійного вигорання», управління мотивацією персоналу організацій.

НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Завдяки оволодінню сукупністю дисциплін, які пропонуються слухачам в рамках освітньо-наукової програми «053 Психологія» обсягом **51 кредит ЄКТС**, аспіранти зможуть набути компетентностей, необхідних для провадження подальшої дослідницької та викладацької діяльності у сфері психологічних досліджень і освіти.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність самостійно формулювати і вирішувати оригінальні дослідницькі завдання.
5. Вміння враховувати точки зору, що ґрунтуються на різних світоглядних, конфесійних та соціокультурних засадах.
6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
10. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
12. Навички передавання та поширення наукових знань.
13. Здатність розробляти і здійснювати наукові проекти.
14. Здатність до науково-організаційної діяльності і співпраці в межах фахової спільноти.
15. Здатність доказово й обґрунтовано викладати результати власного дослідження українською мовою.
16. Здатність коректно представляти результати наукових досліджень англійською мовою для комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.
17. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Професійні компетентності:

1. Здатність використовувати понятійний апарат сучасної психологічної теорії і практики.
2. Вміння реферувати, рецензувати й коментувати дослідницьку літературу з проблематики психологічних досліджень.
3. Здатність визначити дизайн психологічного дослідження; обирати методи психологічного дослідження; планувати його етапи
4. Навички обробки первинних матеріалів емпіричного психологічного дослідження і визначення на цій основі методів аналізу, інтерпретації, формування і перевірки наукових гіпотез.
5. Навички відбору якісних та кількісних методів проведення психологічного дослідження відповідно до його мети та завдань.
6. Здатність до дослідницької і практичної діяльності в сфері психодіагностики.
7. Здатність до дослідницької діяльності в сфері наукової та психологічної біографістики на основі експертної оцінки біографічних джерел і доцільності їх використання, визначення методів аналізу продуктів діяльності особистості як джерела біографічної інформації.
8. Уміння здійснювати процедуру біографічного аналізу, добирати прийоми біографічного тренінгу та консультування в прикладних областях: кадровій роботі і підприємстві, освітній діяльності, клінічній практиці, воєнній психології, кримінології та юридичній психології.
9. Здатність використовувати психологічні закономірності для управління персоналом і аналізу конкретних управлінських ситуацій.
10. Уміння застосовувати різні методи діагностичної роботи для вивчення психологічних проблем управління персоналом і надавання психологічного забезпечення управлінського процесу в організаціях
11. Уміння впроваджувати результати психологічного дослідження в практику, популяризувати й поширювати результати й досягнення психологічних досліджень.
12. Здатність сформулювати обґрунтоване професійне педагогічне самовизначення і розвивати власну педагогічну культуру.
13. Обізнаність із міжнародними академічними та етичними стандартами проведення психологічних досліджень.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Психологічні особливості розвитку національної самосвідомості.
2. Особливості психосоціальної реабілітації вимушено переміщених осіб.
3. Посттравматичний розвиток особистості учасників бойових дій.
4. Травма війни: особливості посттравматичної реабілітації особистості.
5. Збереження ціннісної ідентичності в умовах інформаційного впливу.
6. Розвиток життєстійкості і підвищення стресостійкості особистості.
7. Психологічні умови підвищення резилієнс у дітей та підлітків.
8. Психологічні чинники та умови підвищення резилієнс у дорослих.
9. Проблема збереження життєвої активності людей похилого віку.
10. Проблема розвитку творчої обдарованості дітей і дорослих.
11. Проблема саморегуляції особистості.
12. Самоактуалізація і самореалізація особистості.
13. Особистісна автономія, її формування в різні вікові періоди.
14. Проблема свідомого вибору життєвого шляху.
15. Проблема збереження психічного здоров'я особистості.
16. Проблема прийняття рішень у різних сферах діяльності людини.
17. Проблема толерантності в міжособистісних стосунках осіб різних вікових груп.
18. Проблема становлення особистості як суб'єкта життєвого шляху.
19. Проблема корекції залежностей: хімічної, комп'ютерної, ігрової, алкогольної, інтернет-залежності та ін.
20. Дослідження інноваційних технологій навчання.